

Michael Trna: Temnota ve mně

Příběh je napsán podle obrazu Jindřicha Štyrského Cigareta u mrtvé.

V očích své oběti vidí strach. Je to přesně to, co si přeje vidět. Strach, bezmoc, boj o holý život. Tady to není boj o život, tady to je předem jasná smrt. Není jiné možnosti, jen smrt. Smrt bude vykoupením za její hříchy. Kruté poslední rozhřešení. Poté už nebude moct spáchat žádnou špatnost.

Cigareta dopadne v tichu na zem, dýmící tabák je uhašen a oběť se pokusí utéct. Dříve, než uplyne mučivě dlouhá sekunda, padne výstřel a v ohlušující ozvěně zazní druhý. Oběť zastaví svůj pohyb a jako ve zpomaleném pohybu se zhroutí k zemi. V porovnání s výstřely je dopad velmi tichý.

Vrah roztřeseným krokem dojde k oběti, okolo které se pomalu tvoří louže krve. Podloží se snaží pojmout krev a vytvořit z ní nový život, ale krve je příliš mnoho. V okamžiku, kdy lovec dojde k lovené, je oběť ještě naživu. Již nemá sílu něco povědět, pouze leží obličejem k zemi a rychle z ní vyprchává život. Jiskra v oku se ztrácí do věčné temnoty, do rychlého zapomnění.

„Už nikdy víc,“ pomyslí si vrah. Nemůže znovu udělat něco podobného. Nemůže znovu pozvednout zbraň k tak ohavnému činu. Podívá se na zbraň, která před chvílí promluvila do života oběti. Ví, že by se jí měl zbavit, ale zároveň je jasné, že jí bude ještě potřeba. V zásobníku zbylo šest nábojů. Šest střel přinášející zkázu, přinášející pouze utrpení, smrt, temnotu.

Od nehybné mrtvolky odchází bez jakýchkoli výčitek. Chladný jako ocel, zosobněný klid. Nic z toho není tak pevné, jak vypadá. Stačí maličkost a ocel se rozpadne, klid zmizí. Ocel bude nahrazena těkavou výbušninou, klid nahradí prázdnota.

„Nesmím myslet na to, že jsem vrah,“ přemýšlí vrah. Je těžké na to nemyslet. Obraz umrlé je navždy vryt do jeho paměti. Horká hlaveň pistole, krev rozlévající se po zemi, poslední dech, stromy ohýbající se v prudké zlobě k nespravedlnosti, rozezlená příroda, to vše v jeho hlavě splývá v jeden jediný obraz zmražený v čase.

Prochází lesem jako duch a snaží se být nenápadný. Pistoli má schovanou v kabátu. Má namířeno k sobě domů, kde se pokusí zapomenout na to, co provedl.

„Bylo to oprávněné,“ řekne si v mysli. Jakkoli to bylo oprávněné, marně se přemlouvá. Začíná v něm bujet vina, která pohlcuje veškerou sebejistotu. Rozrůstající se jako nádor, roste jako houba po dešti, koluje v krvi, prosakuje na povrch. Jeho krok již není sebejistý, plný důvěry, neoblomný. Je roztřesený, musí se nutit k pohybu, dělá pauzy, cítí tlak.

„Neudělal jsi nic špatného,“ přesvědčuje se. Každou další promluvou k sobě ztrácí půdu pod nohama. Vidí oběť, vidí její plavé vlasy jemně se vlnící ve větru, vidí zapálenou cigaretu, kterou ležérně potahuje symetrickými ústy, vidí její pomněnkové oči plné inteligence, vidí její štíhlou postavu zušlechtovanou masážemi a dalšími zkrášlovacími procedurami, vidí... vidí ji před sebou živou, plnou energie, krásnou jako západ slunce doprovázený červánky.

Zastaví se, aby se trochu uklidnil. Posadí se na pařez a zhluboka oddechuje. Po nějakém čase, který mu připadá jako hodina, se znovu postaví a pokračuje v cestě. Jeho krok je rozvážnější, nabyl jisté důvěry, kterou se snaží nazvat nezlomnou.

„Nejsem vrah,“ bleskne mu myslí. I on sám to považuje za málo pravděpodobné. Byl to on, kdo stiskl spoušť, kdo ji vnutil smrti, kdo ji vrátil do temnoty. Cítí pistoli v šatstvu, táhne ho ke dnu, ke dnu plnému utrpení, strastí, bolesti. Cítí se, jako kdyby otevřel Pandořinu skříňku a vypustil ze sebe veškeré zlo.

Bublá v něm vztek na mrtvou. Jeho krok se zrychlí, držení těla vyjadřuje agresí. Změna nálady je náhlá, vztek vzplanul zcela nečekaně, bez jakéhokoli podnětu. Vztek byla ingredience, jež přivedla do hrobu oběť. Vztek zuřící pod povrchem, temnota protkaná krvavými provazy zuřivosti ho donutila pozvednout zbraň, bezmyšlenkovitě střelit, užít si pocit nadřazenosti. Vztek je přebit jiným pocitem. Je to prázdnota. Necítí nic, pouze jde kupředu s myslí oproštěnou od problémů. Je volný jako pták, létá prázdnotou tam a zpět a nic nenachází.

Na cestě ho mine osoba procházející se s jezevčíkem. Jezevčík začne štěkat na nepřítele a majitel je nucen vzít podlouhlého psa do náruče a utěšit ho. Na prázdnotou naplněného vraha se pán podívá zabijáckým pohledem. Pohled jasně znázorňuje nenávisť.

„Nenávidí mě,“ protne prázdnotu myšlenka. Nenávidí mě, protože ví, co se stalo. Jak by ovšem mohl vědět, že to byl právě on? Viděl ho snad, když vystřelil a teď dělá, že se nic nestalo? Oznámil četníkům, že ji zavraždil?

Otočí se, ale osoba je pryč. Jediné, co zahlédne, je jezevčík ztrácející se mezi stromy. Zneklidní, neví, jestli to byl pouhý přelud nebo realita. Opravdu viděl muže se psem? Na uklidněnou vytáhne z kapsy plechovou krabičku s cigaretami. Vytáhne cigaretu, strčí si ji do úst, zaklapne krabičku, strčí ji do kapsy a vytáhne sirky. Vezme jednu a škrtně s ní. Ruce se mu klepou tak, že sirku zlomí, a je donucen vytáhnout ještě jednu. Ta se vznítí, vrah ji přiloží k cigaretě, která začne okamžitě doutnat.

Užívá si dočasné slasti, ale neustále se mu vrací vzpomínka na cigaretu v ústech oběti. Znechuceně potahuje cigaretu, jejíž hořící špička ozařuje temnotu v jeho duši. Odhodí zbytek cigarety a zašlápně ho. Uhasil její sílu jedinou ranou.

„Měl bych s tím zlozvykem přestat,“ pomyslí si. Myslí tím opravdu jen svou oblibu v cigaretách? Cigarety nejsou to, co ho trápí. Není to ani mrtvola ležící v lese, opuštěná, živá jen ve vzpomínkách. Trápí ho jeho vlastní podstata. Už neví, co je správné a co ne. Neustálé přesvědčování o nevině smylo veškeré rozdíly mezi dobrem a zlem. Splynutí dvou opaků, dvou neslučitelných věcí. Dalo by se říct, že bezduše pochoduje kupředu s jasně vytyčeným cílem. Cíl není nikterak těžký, stačí dojít domů. Domov pro něho znamená tmavě modrý dům, ve kterém žije osamocen. Krom občasných lehkých děv dům nikdo nenavštěvuje. Je sám uzavřen v domě jen s hromadou popsaných papírů, na kterých je napsáno mnoho slov, vět, odstavců. Neznamená to, že je spisovatel, píše jen tak bez rozmyslu, aby ulevil svým hříchům. Otevírá své nitro na list papíru, který si nikdo nikdy nepřečte.

Zastaví se, aby si zapálil další cigaretu. Tentokrát vzplane hned první sirka a vrah spokojeně pokuřuje. Přemýšlí, proč by ho měla mrtvá tak trápit. Je přece mrtvá, mrtví už nic nezmůžou. Vzpomene si na její úsměv, když jí vyprávěl vtipy, vzpomene si na jiskru v jejích očích, na její srdečný smích, d'olíčky ve tváři, blyštivé náušnice, prsten na levém prsteníčku, vzpomene... vzpomene si na to, co pro něho znamenala.

„Byla to jediná možnost,“ vykřikne v mysli. Nebyla. Bylo mnoho jiných možností nekončících smrtí, mnoho lepších konců. Vše je lepší konec než ležet vychladlá v lese, prázdný pohled upírat do nekonečna, navždy žít v temnotě smrti.

Rozprostírá se okolo něho nekonečná šíře temna. Pomalu mu dochází obludnost jeho činu, pomalu přichází na to, že je vrah, propadá se do šílenství. Již si nedokáže zdůvodnit vraždu. Je mu jasné, že to bylo zlé, ale ještě stále si to nechce připustit. Vidí sám sebe, jak míří na oběť, vidí, jak tiskne spoušť, jednou, dvakrát, dva výstřely, jedna vražda, vidí svůj potěšený výraz, vidí šílený lesk v jeho očích, vidí zahnuté rohy trčící z hlavy, vidí dým proudící z nozder, vidí ocas, který švihne do zvuku výstřelu... vidí sám sebe jako Ďábla.

„To nejsem já!“ zakřičí nahlas a vyplaší havrana na větvi, který s krákoráním odletí na jiný strom, kde ho vrah nebude rušit svým šílenstvím.

Les náhle skončí a vrah klopýtavým, takřka opileckým krokem vkročí do města. Jako v mrákotách odbočí do ulice napravo a po chvíli dojde ke svému opuštěnému domu. Jeho ruce vytáhnou z kapsy klíče a odemknou zámek u dveří. Přitom mu z kapsy vypadne krabička cigaret, vrah si toho ovšem nepovšimne a nechá svůj zlozvyk ležet u dveří.

Vpadne do obývacího pokoje a omylem rozkopne krabici ležící na zemi. Všude se rozletí bílé neposkvřené papíry. Vrah ve svém amoku dosedne na židli u psacího stolu. Vytáhne ocelové pero, inkoust a čistý papír. Když se snaží smočit pero v inkoustu, převrhne nádobku a rozlije inkoust po psacím stole a po sobě. Je pokryt temnotou na povrchu i v nitru. Kapající inkoust mu připomíná krev vytékající z jejího těla. Vidí její nahněvaný obličej, vidí vzteklý hod prstýnkem do lesa, vidí rozhořčená gesta, spílání, marný útok na jeho osobu, vidí, jak jí podává cigaretu, aby se uklidnila, vidí, jak vytahuje pistoli, vidí... vidí osudovou chybu. Uvědomí si bolest v boku, kde ho tlačí pistole ukrytá v kabátu. Bolest ho probudí z představ a uvede zpět do reálného světa, plného utrpení a smrti. Vytáhne z kabátu promočeného inkoustem pistoli a položí ji na zamazaný stůl.

Kabát si sundá a hodí ho na zem na kupu prázdných papírů. Již nejsou neposkvřené, jsou zkažené jako vrah. Poté co se vrah převlékne, usedne do křesla, jehož tmavě červený samet zažil mnohem lepší časy. Časy blahobytu a prosperity, šťastné časy plné krásných dnů naplněných čistou euforií a radostí ze života. Zažil doby, kdy na něm neseděl temnotou posedlý vrah.

„Musím se zklidnit, musím se zklidnit, musím se zklidnit,“ opakuje dokola vrah a sedí se zrakem upřeným na prázdnou zeď. Začne přerývaně dýchat a klid nepřichází, naopak se vzdaluje rychleji než život umírající oběti. Myslel si, že když přijde domů, tak dokáže zapomenout, ale teď ji vidí, kamkoli se podívá. Tam u okna stála s šálkem čaje v ruce a smála se jeho nemotorné práci s lopatou a sazenicemi květin, tam u kamen se snažila zapálit oheň a jediné, čeho docílila, byla spálenina na dlani. Tam seděla u psacího stolu a pročetla jeho příběhy, tady seděla na křesle a poslouchala jeho historky, tam v jídelně spolu hráli karty, tam v ložnici spolu trávili vášnivé noci. Je všude, i když je mrtvá. Zůstává v jeho srdci a přivádí ho k šílenství, k nepředstavitelné agónii ze ztráty milované, té jediné, se kterou chtěl strávit zbytek života.

„Zmizni!“ zaburácí. Ale ona neodchází, zůstává s ním v pokoji a smutně se na něj dívá. V jejích očích poznává křivdu nad tím, co spáchal.

„Proč jsi mi to udělal?“ zašeptá, ale její ústa zůstanou zavřená. Z koutku úst jí vytéká pramínek krve. Nevidomé oči zírají skrz vraha do dále.

„Nejsi skutečná,“ zaječí, vymrští se z křesla a máchne rukou. Ruka mu projede jejím křehkým tělem a poslední, co vidí, než zmizí, je její smutný pohled vyjadřující nekonečnou bolest.

Je zoufalý, šílený, zcela bez zdravého rozumu. Udýchaný stojí v místě, kde promáchl rukou a otáčí se do všech směrů, hledaje umrlou. Když ji nenachází, odchází do jídelny, kde

usedne k jídelnímu stolu a nehnutě sedí se zavřenýma očima a do vzduchu šeptá: „Není skutečná, je mrtvá. Není skutečná, je mrtvá.“

Vidí ji přicházet plnou života. Přibližuje se k němu, směje se, rozkopává pestrobarevné listí, naznačuje mu, aby šel k ní. Dojde k ní a její rty se přitisknou na jeho. Rty studené a mrtvé.

Otevře oči a strnule se podívá okolo sebe. Nikde není, a to ho uklidní. Zvedne se z nepohodlné židle, na které usnul a dojde zpět do obývacího pokoje. Usadí se do křesla a ignoruje nepořádek v místnosti. Je mu vše jedno. Cítí křivdu k mrtvé, že ho neopouští, cítí vztek sám na sebe, cítí smutek, ztrátu, hrůzu, děs, to vše cítí. Cítí, že sám sebe opouští, že se z něj stává zrůda neschopná citů, schopná zabíjet pro potěšení, zrůda s jeho tváří, chováním... on je zrůda. On se jí stal a nijak se tomu nepokusil zabránit, ba naopak ji přijal s otevřenou náručí jako náhradu za všechno, co kdy udělal.

S chladným úsměvem ve tváři se podívá do tváře mrtvé. Zrůda se jako ustrašený pes schová do rohu a zbaběle kňučí. Chladný úsměv zmizí, nahradí ho ledový strach.

„Proč jsi mi to udělal?“ zašeptá se zavřenými ústy. Její prosebný pohled se mu vpaluje do mysli.

Vrah mlčí, ani nedýchá, ticho je ohlušující.

„Proč?“ zopakuje šepem, skloní se a položí mu bledou ruku na koleno. „Proč?“

„Já...“ zlomí se mu hlas a začne vzlykat. Poprvé od vraždy si vše uvědomil. Už to ví, ví všechno, ví, proč ji zabil, ví, že to bylo správné, ví, že to byla jediná možnost, ví, že už nikdy nebude nic stejné, ví, jak ovládnout zrůdu, ví, jak se všeho zbavit, ví, co přijde, ví... ví všechno a zároveň nic. Je všemocný a zároveň absolutně bezmocný.

Je šílený, naplněný temnotou až po okraj. Temnota se mu rozlévá po těle, působí křeče, transformuje duši i srdce, vytváří černý drahokam určený k zabíjení. Přes závoj slz nevidí, ale když si je otře, mrtvá je pryč. Snaží si říct, že tu ani nikdy nebyla, ale nejde mu to. Ona tu byla, viděl ji, viděl ji, i když je mrtvá. Jedině, že by ji nikdy nezabil. Nevymyslel si to celé? Není to pouze další příběh, který napsal, a teď si myslí, že je skutečný?

Někdo zaklepe na dveře. Vrah sedí jako socha v křesle a čeká, co se bude dít dál. Neznámá osoba zaklepe ještě jednou. Zřejmě neznámému dojde trpělivost, zabuší na dveře a zařve: „Michaeli Trno, víme, že jste tam. Prosím otevřete!“

Pomalů se zvedne z křesla, dojde k psacímu stolu, vezmu z něj pistoli ušpiněnou od inkoustu a povolím pojistku.